

**O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus
ta'lim vazirligi**

Buxoro Davlat Universiteti

**“Falsafa” kafedrasi talabasi
Haydarova Hanifaning
«Axborot texnologiyalari» fanidan**

Kurs ishi

MAB3Y: MS PAINT GRAFIK MUHARRIRI

Bajardi:

Haydarova H.

Tekshirdi:

dots.Maxmudiv Z.

Buxoro–2015 yil

MAB3Y: MS PAINT GRAFIK MUHARRIRI

Reja:

- 1. Boshlang'ich ma'lumotlar. Grafik muharririning imkoniyatlari.**
- 2. Paintni yuklash va unda ishni tugallash.**
- 3. Paint menyusi bilan ishlash.**

MS PAINT GRAFIK MUHARRIRI

Boshlang'ich ma'lumotlar. Grafik muharririning imkoniyatlari

Kompyuterdan foydalanuvchi ish jarayonida har xil shakl yoki grafiklar chizish, reklama, e'lonlar, taklif yoki tabriknomalar, matnli hujjatlarni illyustratsiyalash (bezash) kabi ishlar majmuini bajarishga to'g'ri keladi. Bunday vaziyatda foydalanuvchidan Paint grafik muharririda ishlashni bilish taqazo etiladi.

Paint grafik muharriri yordamida quyidagi ishlar ko'lamini bajariladi:

- ish stolida yangi shakl (grafik) yoki rasm chizish;
- rasmni xotiraga fayl tarzida yozish;
- fayl (rasmlini)ni xotiradan ish stoliga chaqirish;
- rasm qismini ajratish;
- ajratilgan qismni boshqa joyga nusxalash;
- rasmni to'laigicha boshqa joyga ko'chirish;
- yangi rasmni keltirib qo'yish;
- rasm (shakl)ni kichiklashtirish yoki kattalashtirish;
- chiziqlarni ixtiyoriy qalinlikda tanlash;
- bo'yoq (rang)larni tanlash;
- rasm tevaragiga (yoniga, tagiga, ustiga va ichiga) main yozish;
- turli shriftlardan foydalanish;
- ranglarni tahrir qilish;
- shablona qo'shimcha rang kiritish;
- rasmni ekranda to'la, qisman ajratilgan holda ko'rish

va tahrir qilish;

- rasmni chop qilish;

- rasmni boshqa dasturlar (WORD, EXCEL, INTERNET) da chaqirish va foydalanish kabi bir qancha ishlar majmuini bajarish.

Odatda, Paint ishga tushgandan so'ng kompyuter ekranida Paint ish stoli, boshqarish darchasi hosil bo'ladi. Boshqarish darchasining satri, ikkinchi (Безымянный - Paint) sarlavha satri, keyingi qatorda menyu satri, ekranning chap tomonida usku nalar majmuasi (shakl va rasmlar chizish uchun) joylashgan. Ish stoli tagida ranglarni tanlash uchun bo'yoqlar alohida to'rtburchaklarda berilgan.

Foydalanuvchi ekranda kerakli uskuna va bo'yoqni tanlab, rasm yoki shakl hosil qiladi.

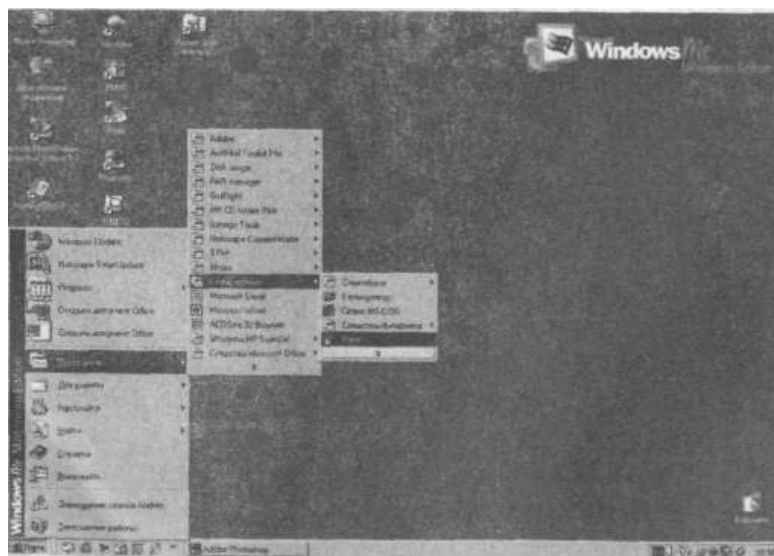
Paintni yuklash va unda ishni tugallash.

«**Paint**»ni ishga tushirish uchun ta'minlash dasturining rekvizitidan Paint belgisini tanlab olib, «sichqoncha»ning chap tugmachasini bosish kerak.

Paint piktogramma ko'rinishiga keltirilmagan bo'lsa, dastlab Windows 2000 (Windows 98/ 95) da «Пуск» yordamida «Программы» bandiga kiriladi, so'ngra «Стандартные» bandidan ko'rsatkich orqali «Paint» belgilanib, «sichqoncha» chap tugma-chasi bosiladi (1-rasm).

Paint dasturida ishni tugallash uchun sistema menyusidagi [X] belgisi ustida «sichqoncha» tugmachasi

bosiladi, yoki «Файл» buyruqlar to'plamiga kirib, «Выход» bandi ustida «sichqoncha» tugmachasi bosiladi, yoki [Alt], [F4] tugmachalarini birgalikda bosilib, «Paint»da ish tugallanadi.

1-rasm. «Paint»ni yuklash.

Paint menyusi bilan ishlash,

Paint ish stolining yuqori qatorida grafik, shakl, rasmlar va ularning qismlari ustida turli xil amallar bajarish uchun mo'ljallangan uning menyu qatori joylashgan. Menyuni tanlash uchun «sichqoncha» ko'rsatkichini tegishli menyu bo'limi ustiga keltirib, uning tugmachasi bosiladi. Menyudan ekranga qaytish uchun [Esc] tugmachasi bosiladi.

Paint grafik muharririning menyu buyruqlar to'plami quyidagilardan iborat (2-rasm):

«Файл», «Правка», «Вид», «Рисунок», «Палитра»,

«Справка».

2-rasm. Paint ish stoli.

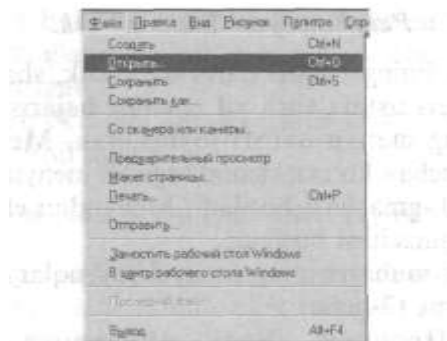
«Файл» bo'limi.

«Файл» bo'limi buyruqlari to'plami yordamida quyidagi ishlar majmuini bajarish mumkin (3-rasm):

«Создать» [Ctrl]+[N] - rasm chizish uchun fayl tashkil etish;

«Открыть» [Ctrl] + [O] - xotiradagi rasmni ish stoliga chiqarish;

«Сохранить» [Ctrl]+[S] - ish stolidagi rasmni xotirada saqlash;

3-rasm. «Файл» bo'limi buyruqlari.

«Сохранить как...» - ish stolidagi rasmlı faylga nom berib xotiraga yozish;

«Предварительный просмотр» - rasm holatini ko'rish;

«Параметры страницы» - sahifa parametrlarini o'rnatish;

«Печать» [Ctrl+P] - rasmni chop qilish;

«Отправить» - grafikli faylni *E-mail* yordamida ma'lum manzilga yuborish;

«Выход» [Alt]+[F4] - Paintdan chiqish.

Demak, menyuning «Файл» bo'limi yordamida yangi fayl yaratish, faylni xotiradan chaqirish yoki xotirada saqlash, fayl tarkibini ko'rish, sahifa parametrlarini o'rganish, grafik (shakl yoki rasm)li faylni chop qilish, uni boshqa dasturlarga, masalan MS WORD, MS Internetga yuborish va tahrir qilinayotgan fayldan chiqish mumkin.

Последние файлы - oxirgi 4 ta fayllar.

«Правка» bo'limi.

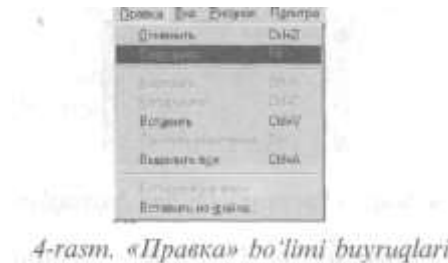
«Правка» bo'limi buyruqlar to'plami yordamida quyidagi ishlarni bajarish mumkin (4-rasm):

«Отменить» [Ctrl]+[Z] - oxirgi buyruqni bekor qilish;
«Повторить» [Ctrl]+[Y] - takrorlash; «Вырезать» [Ctrl]+[X] - rasm yoki shaklni qirqib olish; «Копировать» [Ctrl]+[C] - rasm yoki shaklni nusxalash; «Вставить» [Ctrl]+[V] - kerakli joyga rasmni o'rnatish; «Очистить выделение» [Del] - ajratilgan qismini olib tashlash; «Выделить все» [Ctrl]+[A] - barcha qismni ajratish;

«Копировать в файл» - boshqa faylga rasmni yoki

uning qismini ko'chirib o'tkazish;

«Вставить из файла» - fayldan olib kelib qo'yish.

4-rasm. «Правка» bo'limi buyruqlari.

Demak, menyuning «Правка» bo'limi yordamida oxirgi buyruqni bekor qilish, takrorlash, rasm yoki shaklni qirqib olish, nusxasini olish, uni kerakli joyga qo'yish, ajratilgan qismini olib tashlash, boshqa faylga nusxalash yoki boshqa fayldan olib kelib joriy faylga nusxalash kabi ishlar majmuini bajarish mumkin.

«Вид» bo'limi.

«Вид» bo'limi buyruqlar to'plami yordamida quyidagilarni bajarish mumkin (5-rasm):

«Набор инструментов» [Ctrl]+[T] - uskunalar majmuasi;

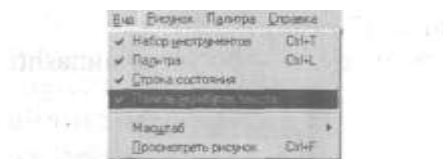
«Палитра» [Ctrl]+[L] - bo'yoqlarni tanlash;

«Строка состояния» - qator holatini tanlash;

«Масштаб» - rasm masshtabini aniqlash;

«Просмотреть рисунок» [Ctrl] + [F] - rasmni ko'zdan kechirish;

«Панель атрибутов текста» - matn atributlarini o'rnatish;

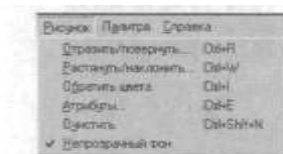

5-рasm. «Вид» bo'limi buyruqlari.

Demak, «Вид» bo'limi ko'magida uskunalar majmualaridan biri, bo'yoqlar va qator holati tanlanadi hamda rasm tevaragiga yoziladigan matn atributlari o'rnatiladi, rasm masshtabi aniqlanadi.

«Рисунок» bo'limi

«Рисунок» bo'limi buyruqlar to'plami yordamida quyidagilarni bajarish mumkin (6-рasm):

6-рasm. «Рисунок» bo'limi buyruqlari.

«Отразить / повернуть» [Ctrl]+[R] - rasmni akslantirish va burish;

«Растянуть/наклонить...» [Ctrl] + [W] - tortish yoki og'malashtirish;

«Обратить цвета» [Ctrl]+[I] - ranglarni qarama-qarshisiga almashtirish;

«Атрибуты ...» [Ctrl]+[E] - atributlarini o'rnatish;

«Очистить» [Ctrl]+[Shift]+[N] - ekranni rasmdan tozalash;

«Непрозрачный фон» - yorqin bo'lmagan fon.

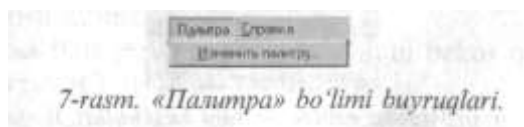
Shunday qilib, «Рисунок» buyruqlari yordamida rasmni

burish, cho'zish, qiyalashtirish, ranglarni qarama-qarshisiga almashtirish, atributlarni o'rnatish, ekranni rasmdan tozalash kabi ishlar majmuini bajarish mumkin.

«Палитра» bo'limi.

«Палитра» bo'limi yordamida bo'yoq rangini almashtirish va saqlash mumkin (7-rasm):

«Изменить палитру...» - bo'yoqni almashtirish.

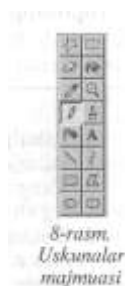
«Справка» bo'limi.

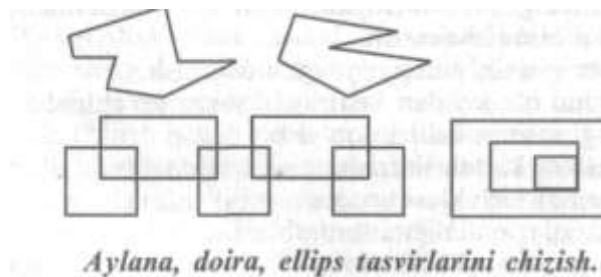
«Справка» bo'limi yordamida «Paint»da ishlash haqida yordam va dastur haqida ma'lumot olish mumkin:

«Вызов справки» - ma'lumotnomani chaqirish.

«О программе» dastur haqida ma'lumot olish mumkin.

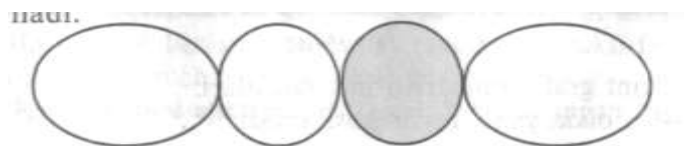
Misollar. 1. To'g'ri chiziq elementlarini chizish. To'g'ri chiziq elementlarini chizish uchun uskunalar majmuasidan dastlab «\» belgi tanlanadi (8-rasm), so'ngra chiziq qalinligi hamda bo'yoq «Палитра» tanlanadi. «Sichqoncha» ko'rsatkichini uning tugmachasini bosgan holda kerakli joyga siljitib, to'g'ri chiziq elementlarini chizish mumkin.

2. To'g'ri to'rtburchak chizish. To'g'ri to'rtburchak chizish uchun uskunalar majmuasidan $\square$ belgi tanlanadi so'ngra chiziqli qalinligi va kerakli bo'yoq tanlanadi. «Sichqoncha» ko'rsatkichini Paint ish stolining kerakli joyiga qo'yib, uning tugmachasini bosgan holda kerakli joyga siljitib, lozim bo'lgan to'g'ri to'rtburchakni chizish mumkin.

Mazkur tasvirlarni chizish uchun uskunalar majmuasidan [O] belgi tanlanadi so'ngra «sichqoncha» ko'rsatkichi ish stolining kerakli joyiga qo'yib, uning tugmachasini bosgan holda siljitib, aylana, ellips elementlarini chizish mumkin. Ellips yoki doira ichini bo'yash uchun uskunalar majmuasidan «cho'tka» belgisi tanlanadi, ranglar orasidan kerakli rang tanlanib, ekrandagi lozim bo'lgan doira (ellips) qismiga tegdiriladi.

7-amaliyot ishi.

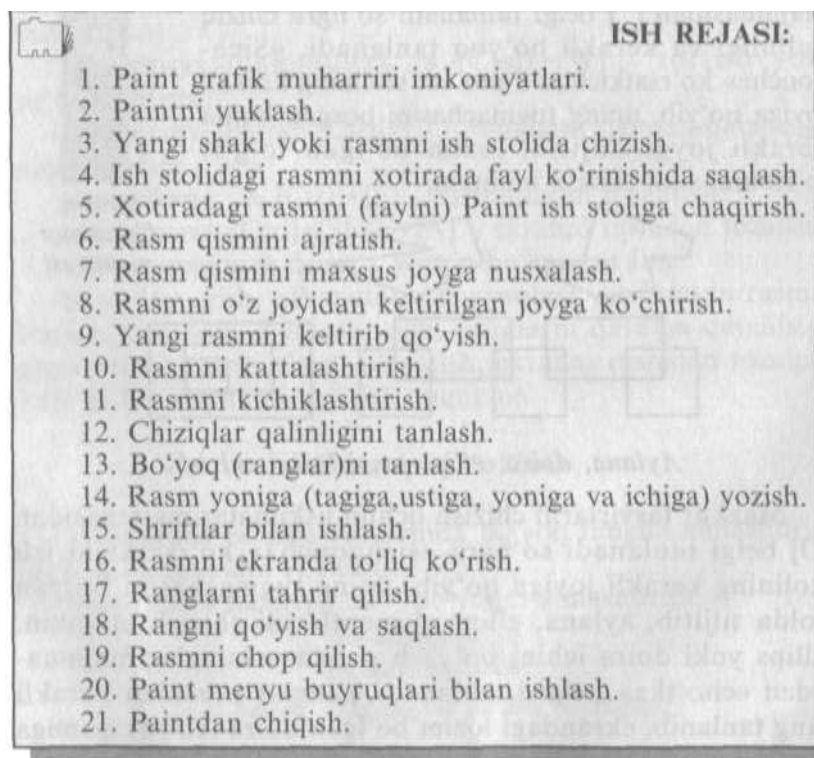
MS Paint grafik muharririda ishlash.

Mazmun: Windowsning standart dasturlari.

MS Paint grafik muharriri doirasida ishlash.

Bilirn va ko'nikmalarga talablar: O'quvchilar Windowsning standart dasturlari MS Paintda turli shakl va tasvirlar yarata olishi lozim.

Topshiriqlar: MS Paint doirasida ishlash haqida keltirilgan reja asosida hisobot yozing. Ish rejasidagi ma'lum bir bandlarni kompyuterda bajaring.

Javoblar

1. Paint grafik muharriri imkoniyatlari: - ish stolida yangi tasvir hosil qilish;

- tasvirni xotirada fayl ko'rinishda saqlash;
- ish stoliga xotiradan rasmlni chaqirish;
- rasm qismini ajratish;
- ajratilgan qismni boshqa joyga nusxalash;
- rasmni to'laligicha ko'rish;
- tasvirni kattalashtirish va kichiklashtirish;
- chiziqlar qalinligini tanlash;
- bo'yoqni tanlash;
- rasm tevaragiga yozuv tuchirish;
- turli xil shriftlardan foydalanish;
- ranglarni tahrir qilish;
- shablonga qo'shimcha ranglar kiritish;
- tasvirni chop qilish va hokazo.

2. Paintni yuklash. Paintni ishga tushirish uchun Windows ta'minlash dasturining rekvizitlaridan Paint belgisini tanlab, «sichqoncha»ning chap tugmachasini bosish lozim.

Windows 98, Windows 2000 va Windows XPga «Пуск-Программы-Paint» ketma-ketligidan foydalanib yuklanadi.

3. Yangi shakl yoki rasmni ish stolida chizish. Paint yuklangandan so'ng uning ish stoli kompyuter ekranida hosil bo'ladi. Ish stolining yuqori qismida dastur menyusi, quyi qismida rasm yoki shakl chizish uchun rasm va fon tanlanadigan bandlar, chap tomonida shakl chizishda ishlatiladigan jihozlar to'plami joylashgan. Kerakli jihoz va rang «sichqoncha» yordamida tanlanib, uning ko'rsatkichi yordamida yangi shakl yoki rasm chiziladi.

4.Ish stolidagi rasmni xotiraga fayl ko'rinishida saqlash. Ish stolida biror shakl yoki rasm hosil qilingandan so'ng uni fayl ko'rinishida xotiraga saqlash uchun ko'rsatkichni «Файл» buyruqlar to'plamiga keltirib, «sichqoncha» tugmachasini bosamiz. So'ngra «Сохранить как...» bandi tanlanadi, kompyuter so'roviga fayl nomi klaviaturadan kiritiladi, natijada ish stolidagi rasm xotirada saqlanadi.

Xotiradagi rasmni Paint ish stoliga chaqirish. Buning uchun «Файл» buyruqlar to'plamidan «Открыть» bandi tanlanadi, xotirada mavjud bo'lgan fayllar ro'yxatidan kerakli fayl tanlanadi va «sichqoncha» tugmachasi bosiladi. **Rasm qismini ajratish.** Ish stolida hosil qilingan rasmning biror qismini ajratib olish uchun dastlab «Правка» buyruqlar to'plamiga kiriladi. So'ngra «Вырезать» (yoki [Ctrl]+[X]) bandi tanlanib, «sichqoncha» tugmachasi bosiladi.

7.Rasm qismini maxsus joyga o'rnatish. Buning uchun dastlab «Правка» buyruqlar to'plamiga kirib, «Вырезать» yordamida qirqib olingan qism, shu buyruqlar to'plamidagi Копировать» (yoki [Ctrl]+[C]) buyrug'i yordamida rasmni maxsus joyga keltirib qo'yish mumkin.

8.Rasmni o'z joyidan ko'rsatilgan joyga ko'chirish. Buning uchun «Правка» buyruqlar to'plamidan «Вставить» (yoki [Ctrl]+[V]) bandi tanlanib, rasm ko'rsatilgan joyga qo'yiladi.

9.Yangi rasm keltirib qo'yish. Buning uchun, masalan, yangi hosil qilingan rasmni boshqa joyga nusxalash uchun

«Правка» buyruqlar to'plamiga kirib, «Копировать» (yoki [Ctrl]+[C]) bandi yoki «Вставить» [Ctrl]+[V] bandidan foydalaniladi.

10. Rasmni kattalashtirish. Bu holat uchun «Вид» buyruqlar to'plamiga kirib, «Масштаб» bandi tanlanadi hamda «sich qoncha» chap tugmachasi bosiladi.

11. Rasmni kichiklashtirish. Buning uchun «Вид» buyruqlar to'plamiga kirib, «Масштаб» bandida «sichqoncha» tugmachasi bosiladi.

12. Chiziqlar qalinligini tanlash. Bu holatni bajarish uchun «Вид» buyruqlar to'plamiga kirib, «sichqoncha» ko'rsatkichi «Набор инструментов» bandida bosiladi so'ngra kerakli qalinlik tanlanadi.

13. Bo'yoq (ranglar)ni tanlash. Buning uchun «Вид» buyruqlar to'plamiga kirib, «sichqoncha» tugmachasi bosiladi. Hosil bo'lgan bo'yoqlardan kerakli rang tanlanadi.

14. Rasm yoniga(tagiga, ustiga, yoniga va ichiga) yozish. Rasm tevaragiga (yoniga, tagiga, ustiga va ichiga) yozish uchun ko'rsatkich dastlab yozilishi lozim bo'lgan joyga keltiriladi, «Обычный» bandi yordamida oddiy, yarim quyuq belgi (yozuv)lar - «Полужирные» bandi yordamida, og'ma belgilar kursiv yordamida klaviatura qurilmasidan teriladi.

15. Yozishda turli xil shriftlardan foydalanish. Buning uchun «Текст» buyruqlar to'plamiga kirib, «Шрифты» bandida «sich qoncha» tugmachasi bosiladi va kerakli shrift turi tanlanadi.

Katta rasmlarni ekranda to'liq ko'rish. Buning uchun «Просмотр» to'plamiga kiriladi va «sichqoncha» ko'rsatkichi «Просмотреть рисунок» bandiga keltirilib, chap tugma bosiladi, natijada ekranda rasm to'liq ko'rinadi.

17. Ranglarni tahrir qilish. Buning uchun «Параметры» buyruqlar to'plamiga kiriladi va «Редактирование цветов» bandida «sichqoncha» chap tugmachasi bosiladi. So'ngra ko'rsatkich yordamida rangni tahrir qilish (o'chirish, boshqa rangga almashtirish) mumkin.

18. Rangni qo'yish va saqlash. Bu holatni bajarish uchun dastavval «Параметры» buyruqlar to'plamiga kiriladi. So'ngra mos holda «Получить цвета» (rangni qo'yish uchun) va «Сохранить цвета» (rangni saqlash uchun) bandlarida «sichqoncha» tugmachasi bosiladi.

19. Bosmaga chiqarish qurilmasini tanlash. Buning uchun «Файл» buyruqlar to'plamiga kiriladi va «Выбор принтера» bandida «sichqoncha» tugmachasi bosiladi hamda kerakli bosmaga chiqarish qurilmasi tanlanadi.

20. Rasmni bosmaga chiqarish. Buning uchun «Файл» buyruqlar to'plamiga kiriladi va «Печать» bandida «sichqoncha» tugmachasi bosiladi. Buning uchun oldindan bosmaga chiqarish qurilmasi yoqilgan bo'lishi lozim.

21. Paintdan chiqish. Dasturdan chiqish uchun «Файл» buyruqlar to'plamiga kirib, «Выход» bandi ko'rsatkich yordamida tanlanadi va «sichqoncha» tugmachasi bosiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.B.Boltayev, M.Maxkamov, A.Daliyev. «Informatika va hisoblash texnikasi asoslari». O'qituvchi. 2001 yil.
- 2.S.S.Qosimov, A.A.Obidov. «Kompyuter olami». Cho'lpon. 2001 yil.
- 3.E.Z.Fattaxov. «Axborot texnologiyalari». Toshkent. 2002 yil.